

Το χαροποιόν πένθος και ο αγώνας για την απόκτηση της χριστιανικής τελειότητος (Ιερομόναχος Σωφρόνιος Γ. Μιχαηλίδης)

/ [Πεμπτουσία](#)

Έχοντας, λοιπόν, δεδομένο τον σκοτασμό και τη διαστροφή που υπέστη η ανθρώπινη φύση μετά την πτώση, δεν υπάρχει σ' αυτή τη ζωή άλλη οδός για υπέρβαση του κακού και αποκατάσταση παρά η εν ταπεινώσει διαρκής μετάνοια ως μόνιμη στάση ζωής του πεπτωκότος ανθρώπου, και η οποία (διαρκής μετάνοια) βιώνεται εντονώτερα στον Μοναχισμό λόγω ευνοικοτέρων εκεί προϋποθέσεων.

Είναι πολύ χαρακτηριστικά όσα λέγει εν προκειμένω ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος: «Ει γαρ πάντες αμαρτωλοί εσμέν, και ουδείς υπέρτερος των πειρασμών, ουδεμία άρα των αρετών υψηλοτέρα της μετανοίας. Ότι ουδέ τελειωθείναι δύναται το έργον αυτής πώποτε· προσήκει γαρ αύτη πάσιν, αμαρτωλοίς και δικαίοις, πάντοτε, τοις βουλομένοις σωτηρίας τυχείν. Και ουδείς εστιν όρος τελειώσεως, ότι η τελειότης και των τελείων, όντως ατέλεστος. Διά τούτο η μετάνοια, ούτε καιροίς, ούτε πράξει περιορίζεται έως θανάτου» [41].

«Η συναίσθησις της αμαρτίας μας - γράφει σ' ένα από τα βιβλία του ο προαναφερθείς άγιος Γέροντας - είναι μέγα δώρον του ουρανού, μαγαλύτερον και

της οράσεως αγγέλων» [42]. «Μην επιθυμείτε οράσεις και θεωρία... Υπάρχει μόνο μία θεωρία και όραση που πρέπει να ποθούμε με όλη τη δύναμή μας: η όραση της αμαρτίας μας» [43].

Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί ότι το πνευματικό αυτό πένθος που πηγάζει από τη συναίσθηση της αμαρτωλότητός μας, δεν μοιάζει καθόλου με το κοσμικό πένθος. Το πρώτο αποτελεί πνευματική κατάσταση που οφείλεται στη Χάρη του Θεού και είναι χαροποιόν και κατανυκτικό, και προκαλεί δάκρυα θείας αγάπης, η οποία μεταρσιώνει. Το δεύτερο, αντίθετα, αποτελεί οδυνηρή ψυχολογική κατάσταση και είναι λυπηρό, καταθλιπτικό και συχνά απελπιστικό.

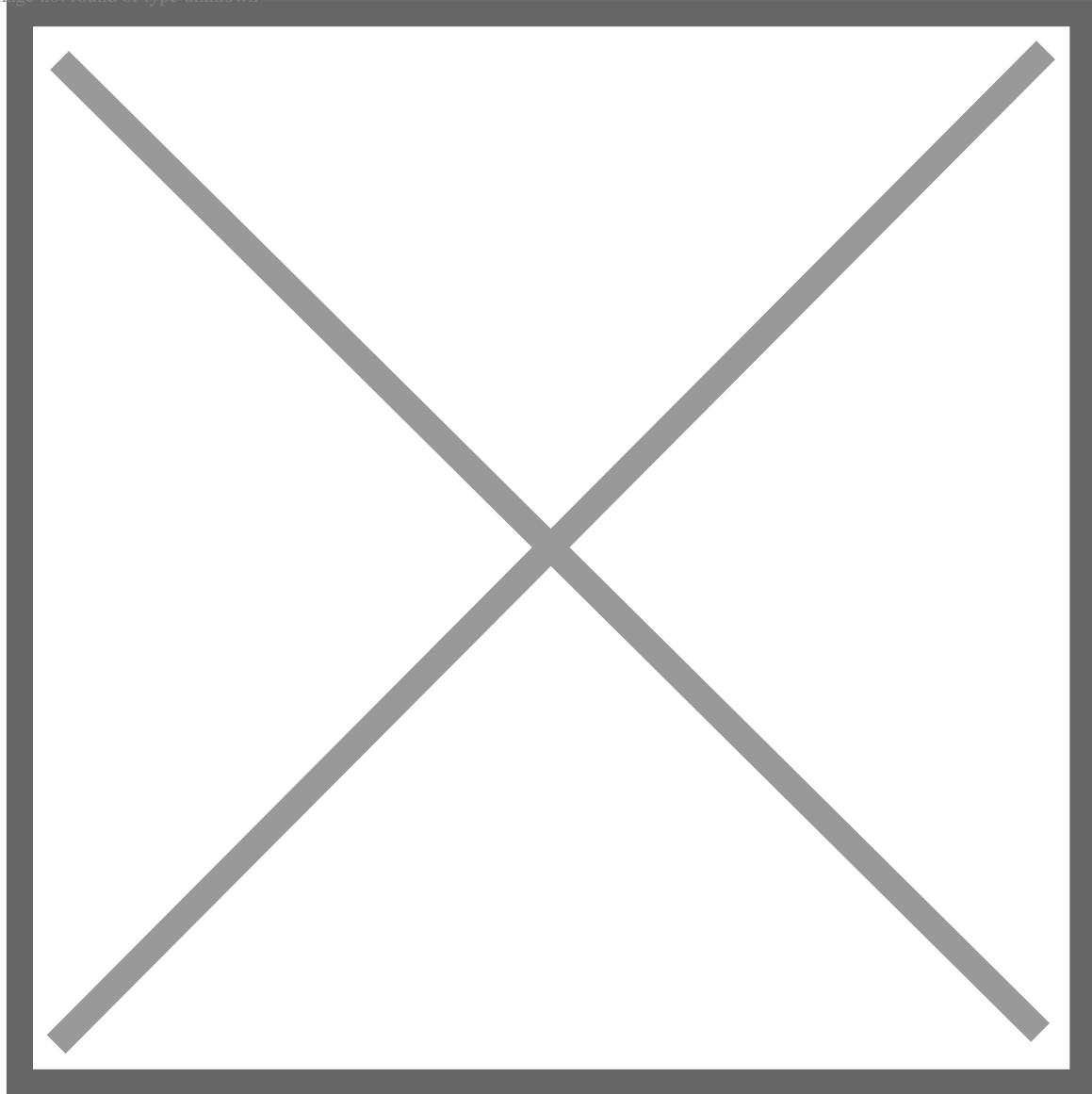
Το πόσο χαροποιόν είναι το πνευματικό πένθος, όπως το βιώνουν προ παντός οι μοναχοί, το περιγράφει πολύ παραστατικά ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος: «Όστις εν πένθει διηγεκεί κατά Θεόν πορεύεται, ούτος καθ' ημέραν εορτάζων ου παύεται» [44]. «Εξίσταμαι· πως πένθος και λύπη λεγομένη, την χαράν και την ευφροσύνην ένδοθεν ώσπερ μέλι κηρίω συμπεπλεγμένην κέκτηται» [45]. Άλλού μάλιστα ονομάζει το πνευματικό πένθος «πνευματικόν γέλωτα της ψυχής» [46], ακολουθούμενος και από τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά ο οποίος παρατηρεί ότι, «Ταύτα (το πνευματικό πένθος και τα εκ τούτου δάκρυα) δ' αυ τελεωτέραν πηγάζει την χαράν και τον της ψυχής μακάριον γέλωτα» [47].

Βέβαια πρέπει να διευκρινιστεί ότι το πνευματικό αυτό πένθος είναι φαινόμενο που οφείλεται στην πτώση και στην αμαρτωλότητα που την ακολούθησε. Χωρίς την αμαρτία δεν θα είχε λόγον υπάρξεως. Γι' αυτό ο Ιωάννης της Κλίμακος λέγει χαρακτηριστικά: «Άνελε (= θανάτωσε) την αμαρτίαν, και περιττόν το κατώδυνον δάκρυον τοις αισθητοίς όμμασιν... Ουκ ην εν τω Αδάμ προ της παραβάσεως

δάκρυον· ώσπερ ουδέ μετά την ανάστασιν λοιπόν, καταργουμένης της αμαρτίας· είπερ απέδρα τότε οδύνη, λύπη και στεναγμός» [48].

Ενώ λοιπόν οι Μοναχοί ζούν μία ζωή εσταυρωμένη, ζωή κακοπάθειας και στέρησης κάθε ανάπτασης και καλοπέρασης, ζωή πένθους και μετανοίας, βιώνουν ταυτόχρονα και την ανεκλάλητη χαρά της Αναστάσεως και της σωτηρίας. Γι' αυτό συνήθως τα πρόσωπα των Μοναχών λάμπουν από χαρά, μια χαρά όχι σαν τις κοσμικές χαρές, αλλά από την εν Κυρίω χαρά.

Image not found or type unknown

Αξίζει να αναφερθεί εδώ ως ενδεικτικό του μοναχικού ήθους, ότι ο αληθινός Μοναχός δεν εκδηλώνει ενώπιον των άλλων την αρετή της ταπεινοφροσύνης και του πνευματικού πένθους, αλλά προσπαθεί να την αποκρύψει για να μην επαινεθεί. Αυτό ακριβώς το ήθος εκφράζει ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, όταν συμβουλεύει: «Γίνου σπουδαίος ψυχή, μηδόλως σώματι τούτο εμφαίνων· μη σχήματι· μη λόγω· μη αινίγματι». (Δηλαδή: Εργάζου με ζήλο στο εσωτερικό της ψυχής σου, χωρίς να

το δείχνεις καθόλου εξωτερικά· ούτε με το ύφος και τις κινήσεις, ούτε με λόγο, ούτε με κάποια νύξη) [49]. Και σε μια άλλη περίπτωση: «Ει μεν ου κατά μόνας τυγχάνομεν εν τω καιρώ της παραστάσεως, ἐνδοθεν το σχήμα της ικεσίας ανατυπώσωμεν» (Δηλαδή: Όταν δεν είμαστε μόνοι μας κατά την ώρα της προσευχής, τότε ας λαμβάνωμεν μόνο εσωτερικά την αρμόζουσα ικετευτική στάση) [50].

Στο Γεροντικό συναντούμε μερικά παραδείγματα έμπρακτης εφαρμογής των παραινέσεων αυτών:

_ Αναφέρεται ότι ο άγιος Ιωάννης ο Κολοβός, «εκάθητο ποτε εις την εκκλησίαν, και εστέναξεν, αγνοών ότι εστί τις ὅπισθεν αυτού· γνούς ούν, ἐβαλε μετάνοιαν, λέγων· συγχώρησόν μοι αββά» [51].

_ Κάτι παρόμοιο αναφέρεται και για τον αββά Τιθόη: «Καθημένου ποτε ην αδελφός εγγύς αυτού· και μη ειδώς εστέναξε· και ουκ ενόησεν ότι ην αδελφός εγγύς αυτού· ην γαρ εν εκστάσει. Και ποιήσας μετάνοιαν ἐλεγε· συγχώρησόν μοι αδελφέ, ότι ούπω γέγονα μοναχός, ότι εστέναξα έμπροσθέν σου» [52].

_ Άλλα και ο αββάς Μωυσής, αναφερόμενος στον πνευματικό κλαυθμό, ἐλεγε: «Όταν κλαίης, μη υψώσης την φωνήν του στεναγμού σου» αλλά να πενθής εσωτερικά, μυστικά [53].

Όλα τα πιο πάνω εκτεθέντα αποτελούν χαρακτηριστικά ενός πραγματικά συνθετικού αγώνα για την απόκτηση της χριστιανικής τελειότητος. Ενός αγώνα που έχει ως κυριότερο θεμέλιο την ταπείνωση με την οποία νικώνται όλα τα αμαρτωλά πάθη, κατά την ωραία διατύπωση του Ιωάννου της Κλίμακος: «Πάντων των παθών κυρίως αναιρέτις εστίν η ταπεινοφροσύνη· ην οι κτησάμενοι, πάντα νενικήκασι» [54]. Στον αγώνα αυτόν δεν υπάρχει ανάπαυλα ούτε και τέλος. Κι αφού ο Θεός είναι άπειρος, έτσι και η εν Θεώ τελείωσις ημών δεν έχει όρια. Γι' αυτό κάθε αίσθημα αυτάρκειας στον αγώνα αυτό είναι - κατά τον προαναφερθέντα άγιο Γέροντα - «σύμπτωμα ἡ πνευματικής παράλυσης ἡ πτώσης» [55].

Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ

Παραπομπές:

41. Του οσίου πατρός ημών Ισαάκ, Επισκόπου Νινευί του Σύρου, Τα ευρεθέντα Ασκητικά (Έκδοση Β. Ρηγοπούλου), Θεσσαλονίκη 1977, Λόγος

ΝΕ΄, σ. 220.

42. Αρχιμ. Σωφρονίου, Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστί, Έσσεξ Αγγλίας 1996, σ. 40. Του ιδίου, Περί προσευχής, Έσσεξ Αγγλίας, 1996, σ. 193.
43. Αρχιμ. Σωφρονίου, Αγώνας Θεογνωσίας, Έσσεξ Αγγλίας 2004, σ.207.
44. Κλίμαξ, Ζ΄, λη, σ. 147.
45. Κλίμαξ, Ζ΄, ν, σ. 149.
46. Κλίμαξ Ζ΄, μα΄ και με΄, σσ. 147 και 148.
47. Γρηγορίου Παλαμά, Προς Ακίνδυνον, Αντιρρητικός Ζ΄, ια΄, 35.
48. Κλίμαξ, Ζ΄, μς΄, σ. 149.
49. Κλίμαξ, Δ, ος΄, σ. 99.
50. Κλίμαξ, ΚΗ΄, κε΄, σ. 360.
51. Το Γεροντικόν («Αστέρος») σ. 47.
52. Το Γεροντικόν («Αστέρος») σ. 122.
53. Το Γεροντικόν («Αστέρος») σ. 328.
54. Κλίμαξ, Κς΄, κθ, σ. 292.
55. Αρχιμ. Σωφρονίου, Οψώμεθα τον Θεόν καθώς εστί, σ.193.